

ORDLISTE til "Mangfold og samspill i naturen – del 1" Tekstbok

Merk: I kolonnen til høyre er enkelte sammensatte ord delt med bindestrek for å lette forståelsen av ordet.

Afrika	verdensdel, kontinent
albueskjell(-et) (s)	snegle, lever i sjøen og i fjæra (tilhører rekken bløtdyr)
alfapar (-et) (s)	det paret som leder ulveflokk
alge (-en) (s)	vann – og sjøplante
amfibier	vekselvarme dyr som legger egg i vann og som går i vinterdvale (frosk, padde, salamander)
andefugl (-en) (s)	fuglegruppe (fugleorden) med fugler som har svømmeføtter og flatt nebb
angrep (-et,) (s)	aktivt forsøk på å sloss, angrep
angripe, (-greip/-grep, -greet)	her: gå løs på, ønske å slåss med
anlegg (-et,) (s) (med anlegg for...)	her: med muligheter til å danne ...
antall (-et,) (s)	hvor mange det er snakk om
arbeider (-en) (s)	i forhold til insekter: de som bygger og reparerer bolet/maurtua
arktiske strøk	områdene rundt Nordpolen
arr (-et,) (s)	del av plante, kan også bety: et merke på huden
art (-en) (s)	grunnenheten i den biologiske systematikk (individer som tilhører samme art kan forplante seg med hverandre)
Asia	en verdensdel, et kontinent
avfall (-et,) (s)	rester som ikke brukes, søppel
avføring (-a/-en)	bæsj
avhengig (adj.) (å være avhengig av)	å behøve, må ha for å fungere
bakke (-en) (s)	en stigning i terrenget
bakkropp (-en) (s)	den bakerste delen av et insekt
bakpart (-en) (s)	den bakerste delen på en dyrekropp
bakterie (-en) (s)	en mikroskopisk organisme som finnes overalt i naturen
bar (-et,) (s)	grein på nåletr
Barentshavet	et havområde som ligger nord for Norge, mellom Svalbard og Novaja Semlja (Russland)
bark (-en) (s)	huden til nåletrær
barnål (-a/-en) (s)	bladene hos nåletrær, forma som ei nål
barskog (-en) (s)	skog med nåletrær
bartre (-et,) (s)	nåletr
befrukte	bestøve, besvangre
befruktning (-a/-en) (s)	eggcelle og sædcelle smelter sammen, bestøvning, besvangring
behov (-et,) (s)	når man <u>må</u> ha noe har man et behov
bekk (-en) (s)	vann som renner, mindre enn ei elv
Bellona	en miljøvernorganisasjon i Norge
bergvegg (-en) (s)	fjellvegg
beskytte	pass på
beskytte seg	pass på seg selv
bestand (-en) (s)	et antall av en dyreart i et område
bestøve	overføre blomsterstøv til frøemnene i fruktknuten
bestøvning (-a/-en) (s)	pollen (sædceller) forenes med eggceller (hos planter)
bestå (- står/-sto /stått) av	være sammensatt av
bevege seg	røre seg
bever (-en) (s)	stor gnager med flat hale uten hår
bie (-a/-en) (s)	insekt som samler honning
bikube (-en) (s)	huset til biene
bille (-a/-en) (s)	insekt
biologisk mangfold (-et) (s)	alt som finnes av forskjellige arter (planter og dyr)
biotop (-en) (s)	levested for bestemte planter og dyr
birøkt (-a/-en) (s)	det å ha bier for å høste honning

bjørn (-en) (s)	stort rovdyr som lever i skogen, sover vintersøvn (tilhører bjørnefamilien)
blad (-et,) (s)	plantedel som vokser ut i fra stengel eller grein
blandingsskog (-en) (s)	skog med både løvtrær og nåletrær
blank (adj.)	klar, skinnende
blinding (-en) (s)	insekt som stikker
blod (-et)	væske som fører oksygen og næring til cellene i kroppen
blodsuger (-en) (s)	insekt som suger blod fra dyr
blodåre (-a/-en) (s)	"kanal" som blodet renner gjennom rundt om i kroppen
blomst (-en) (s)	del av planten (den delen der hannlige og hunnlige celler sitter)
blomstereng (-a/-en) (s)	flat mark med gress og markblomster
blomsterplante (-en) (s)	plante som har blomster
blomsterstøv (-et) (s)	pollen, plantens sædceller
blæretang (-a/-en) (s)	sjøplante
bløtdyr (-et,) (s)	virvelløse dyr med bløt hud
blåbær (-et,) (s)	blått bær, spiselig, som vokser i skogen
blåhval (-en) (s)	verden største pattedyr, blåhvalen lever i havet og er det største pattedyret som har levd på jorda (tilhører finnhvalfamilien)
blåklokke (-a/-en) (s)	markblomst (tilhører klokkefamilien)
blåse (-te/-t) (v)	sette luft i bevegelse (det er vinden som blåser)
blåskjell (-et)	musling som lever i saltvann
bol (-et,) (s)	bolig (= hus) for insekter og smådyr
bregne (-en) (s)	plante som formerer seg ved sporer
breiflabb (-en) (s)	fisk som lever i saltvann (tilhører familien marulke)
brennmanet (-en) (s)	huldyr (med lange giftråder) som lever i saltvann
bringebær (-et,) (s)	rødt bær, spiselig (det finnes både villbringe bær og hagebringe bær) (tilhører rosefamilien)
brodd (-en) (s)	en spiss, en pigg (som insekter bruker til å forsvare seg med)
brunspraglet (adj)	flekker/mønster i forskjellige brunfarger
bryst (-et,) (s)	her: den midterste delen av insekters kropp
brystfinne (-a / -en) (s)	ei av finnene på fisken
bryte ned (brøt, brutt) (v)	spalte (=dele opp), stoffer, ødelegge
bukfinne (- a / -en) (s)	ei av finnene på fisken
buorm (-en) (s)	(snok) liten orm som ikke er giftig (tilhører klassen krypdyr)
bygge (bygde, bygd) (v)	lage hus / bol / reir
bytte (-et,) (s)	dyr eller en fugl som er blitt jakta på og som blir drept
byttedyr (-et,) (s)	dyr som er blitt jakta på og som blir drept
bær (- et,) (s)	saftig frukt med mange frø
celle (-a / -en) (s)	den minste enheten planter og dyr er bygd opp av
dam (dammen, dammer, dammene) (s)	et lite vann, et tjern, en vannpytt
danne (- a / -et) (v)	lage, forme, skape
dekke (-te/-t) (v)	legge over, skjule
departement (-et,) (s)	regjeringskontor, avdeling
diverse (adj.)	forskjellig, litt av hvert
Dovre	her: fjellområde i Sør-Norge
Dovrefjell	fjellområde i Sør-Norge = Dovre
drepe (-te/-t) (v)	ta livet av, sørge for at en organisme dør
drive med (drev, drevet) (v)	holde på med, gjøre
dronning (-a/-en) (s)	egentlig: kona til kongen, her: den bia som legger egg
dun (-a/-en) (s)	lita og myk fuglefjær (den fjæra som ligger innerst mot fuglekroppen)
dunsanking (-a/-en) (s)	innsamling av dun fra ærfuglen
dvale (-a/-en) (s)	vintersøvn (søvn/hviletilstand som varer i mange måneder)
dvergbjørk (-a/-en) (s)	busk som vokser høyt til fjells (tilhører bjørkefamilien)
dykke (- a / -et) (v)	dukke under vannoverflata

dypt (adj.)	der det er mange meter ned til bunnen av vannet, motsatt: grunt
dyr (-et, - / -ene) (s)	skapning som kan bevege seg og som lever av organisk materiale
dyreart (-en) (s)	undergruppe av ei dyreslekt
dyrecelle (-a/-en) (s)	den minste enhet som dyr er bygd opp av
dyreplankton (-et,) (s)	den minste dyreorganismen som lever i havet,
dyreriket	samlenavn på alle levende og utdødde dyr
dø (de, -dd)	slutte å leve <i>motsatt:: leve</i>
dø ut	hvis ei dyreart dør ut finnes det ingen levende dyr av denne arten mer
ea	ærfuglhunnen
edderkopp (-en) (s)	smådyr med fire par bein hvor de fleste fanger byttedyr i nett (tilhører leddyr)
edderkoppbitt (-et,) (s)	bitt fra en edderkopp
edderkoppdyr (-et,) (s)	ei gruppe leddyr
ederdun (-a/-en) (s)	dun fra ærfuglen
egg (-et,) (s)	eggcelle
eggcelle	kjønnselle, hunnlig
eggeskall (-et,) (s)	skallet rundt egget
eggleder (-en) (s)	en kanal fra eggstokken til livmora som egget går igjennom
egna til (adj.)	skikka til, tilpassa
eik (-a/-en) (s)	løvtre (tilhører bøkefamilien)
einerbusk (-en) (s)	busk med nåler (tilhører sypressfamilien)
e-kall (-en) (s)	ærfugl- hann
ekorn (-et,) (s)	smågnager med stor hale, holder til i trærne
element (-et,) (s)	her: <i>å være i sitt rette element</i> : å trives, ha det bra
elg (-en) (s)	Norges største landpattedyr, lever i skogen (tilhører hjortefamilien)
elgku (-a/-en) (s)	hunn-elg
elgokse (-en) (s)	hann-elg (har stort gevir på hodet)
elv (-a/-en) (s)	vann som renner i en strøm ned mot havet
energi (-en) (s)	kraft, energi utvikler varme
eng (-a/-en) (s)	flat mark (jordstykke) med gress
engsoleie (-a/-en) (s)	markblomst (tilhører soleiefamilien)
enig (adj.)	av samme mening, som vil det samme, <i>motsatt: uenig</i>
enighet (-en) (s)	å mene det samme, <i>motsatt: uenighet</i>
enorm (adj.)	veldig stor
eremitt (-en) (s)	en som bor alene
eremittkreps (-en) (s)	kreps som skjuler bakkroppen i sneglehus, lever både i fersk – og saltvann (tilhører leddyr)
Europa	verdensdel, kontinent
falk (-en) (s)	rovfugl som tilhører falkefamilien
fallskjerm (-en) (s)	egentlig: en stor skjerm av tøy, "paraply", her: frø som har en paraplylignende skjerm sånn at de svever i lufta
fange (- a / -et) (v)	få tak i, gripe
fangstmann (-en) (s)	menneske som jakter på dyr og fugler, en jeger
faresone (-en) (s)	å være i faresonen: å være i fare for at noe negativt skal skje med en
fasong (-en) (s)	form, figur
fastlandet Norge	Norge utenom Svalbard
fauna (-en) (s)	dyreliv, alle dyrene som finnes i et område
ferskvann (-et) (s)	vann uten salt <i>motsatt: sjøvann</i>
fett (-et) (s)	næringsstoff som dyr og mennesker trenger
fettreserve (-en) (s)	fett som samles i kroppen for seinere bruk
fiende (-en) (s)	motstander, uvenn <i>motsatt: venn</i>
finne (fant, funnet) (v)	få øye på, oppdage
finnes (fins, fantes, funnes)	bli funnet, være til, eksistere

Finnmarkskysten	kysten utenfor Finnmark fylke, helt nord i Norge
firfirsle (-a/-en) (s)	et lite krypdyr
fiskeagn (-et,) (s)	mat (mark o.l.) som vi setter på kroken så fisken skal bite
fiskekrok (-en) (s)	krok som vi bruker for å fange fisk
fiskekvote (-en) (s)	antall tonn fisk som myndighetene har bestemt at det er lov å fiske
fiskemel (-et) (s)	mel som lages av fisk, brukes mest til dyrefor (= mat for dyr) men også som menneskemat
fiskeredskap (-et,) (s)	det man bruker for å fange fisk
fjell (-et,) (s)	område som ligger høyt
fjellplante (-a/-en) (s)	plante som vokser høyt over havet
fjellregion (-en) (s)	område som ligger der det er fjell
fjellrev (-en) (s)	liten rev (=rovdyr av hundefamilien) som lever høyt til fjells
fjellrype (-a/-en) (s)	fugl som lever på fjellet
fjellvegg (-en) (s)	der fjellet er bratt slik at det ligner på en vegg
fjord (-en) (s)	vann som går fra havet og inn i landet,
fjær (-a/-en) (s)	det fuglene har på kroppen sin
fjære (-a/-en) (s)	fjære sjø: lavvann, <i>motsatt flo sjø, høyvann</i>
fjære (-a/-en) (s)	i fjæra: helt nede ved sjøkanten der det er grunt
flat (-tt) (adj.)	jevn flate uten forhøyninger, horisontal flate
flo (-a/-en) (s)	høyvann, <i>motsatt: fjære, lavvann</i>
flokk (-en) (s)	mange som er sammen, gruppe
flora (-en) (s)	planteliv, alle ville planter i et område
flue (-a/-en) (s)	insekt
fly (fløy, fløyet) (v)	sveve, fare gjennom lufta
flyndre (-a/-en) (s)	flat fisk som lever på sjøbunnen
forandring (-a/-en) (s)	endring, skifte
forbein (-et,) (s)	beinparet foran på kroppen
forbudt	ikke lov, ikke tillatt, <i>motsatt: tillatt</i>
fore (-a/-et) (v)	gi mat til dyr
forgifte (-a/-et) (v)	gjøre giftig, skade eller drepe med gift
forlate (-lot, -latt)	dra ifra, reise ifra
forme (-a/-et) (v)	gi form, skape, danne
formere seg (-te/-t) (v)	få avkom,
formering (-a/-en) (s)	det å formere seg
forrige (adj.)	foregående, siste
forske (-te/-t) (v)	undersøke vitenskapelig
forsker (-en) (s)	person som foretar ei vitenskapelig undersøkelse
forstørrelsesglass (-et,) (s)	"glass" som forstørrer noe, gjør noe større
forsvare seg (-te, -t) (v)	kjempe imot, bite ifra seg, (passe på seg selv)
forsvinne (-svant, svunnet) (v)	bli borte, komme ut av syne
forurense (-a/-et) (v)	gjøre uren (skitten), forsøple, ødelegge ved forsøpling
forurensing (-a/-en) (s)	det som skjer når noen forurenser
foss (-en) (s)	vann som faller ned fra bratte fjell
fossekall (-en) (s)	liten fugl som bygger reir bak fossen
foster (-et/tret, -tre, tra/trene) (s)	organisme som er i magen til mora (ikke ferdig utvikla dyrebaby)
fotsåle (-en) (s)	den delen av foten som berører bakken når vi står og går
frede (-a/-et) (v)	verne, beskytte
fristende (adj.)	tiltrekkende, innbydende (noe du har lyst til å gjøre)
frosk (-en) (s)	padde uten hale, tilhører klassen amfibier
frukt (-a/-en) (s)	felles navn på spiselige frukter (epler, pærer, plommer, osv.) egentlig: ferdigvokst fruktemne
fruktemne (-et,) (s) mange fruktemner	plantedel, den delen der de befrukta frøene utvikler seg
fruktknute (-en) (s)	plantedel, nederste del av fruktemnet
frykt (-en) (s)	redsel, engstelse
fryktinngytende (adj.)	skremmende, noe som gir frykt

frø (-et,) (s)	emne til ny plante, plantens befrukta eggceller
frøbeholder (-en) (s)	det som ligger rundt frøet, altså frukta
frøblad (-et) (s)	de to første bladene som kommer når frøet har spira
frøemne (-et,) (s)	ubefrukta frø, noe som har evne i seg til å bli et frø
frøhvite (-en) (s)	del av frøet, den væska kimen ligger i
frøskall (-et,) (s)	del av frøet, det skallet som ligger rundt frøet
frøspredning (-a/-en) (s)	det at frøet sprer seg, kommer bort fra mor-planten
fugl (-en) (s)	virveldyr som har vinger og nebb og flyr i lufta
fuglebestand (-en) (s)	antall fugler et bestemt sted
fuglefjell (-et,) (s)	et fjell der mange arter av sjøfugl har reir
fuglereir (-et,) (s)	boligen, (huset) til fuglene, oftest bygd av plantemateriale og dun og fjær
fuglesang (-en) (s)	fuglenes sang for å finne seg en make, kommunisere, varsle fare
fuktig (adj.)	nesten våt
fungere (-te/-t) (v)	virke, greie å gjøre jobben sin
furu (-a/-en) (s)	nåletré som blant annet vokser i Norge
furunål (-a/-en) (s)	bladet på furua (det er forma som ei nål)
furutre (-et,) (s)	furu (<i>se over</i>)
fyre (-te/-t) (v)	tenne opp, brenne noe for å få det varmt
fø opp: (-dde, -dd) (v)	ale opp, (sørge for at unger får nok mat slik at de vokser opp)
føde (-a /-en) (s)	mat
føde: (-dte, -dt) (v)	å sette til verden, det mora gjør når ungen kommer ut
fødsel (-en, -sler, slene) (s)	det å føde, ungen kommer ut av mora
følehorn (-et,) (s)	utstikkere ("antenner") som insekter og andre smådyr sanser og føler med
følgelig (adv.)	altså, derfor
gane (-en) (s)	ganen er inni munnen, "taket" i munnhulen
gap (-et) (s)	åpen munn
gattfinne (-en) (s)	en av finnene på fisk
gattåpning (-en) (s)	den åpningen der bæsjen til fisken kommer ut
gaupe (-a/-en) (s)	rovdyr (kattefamilien) som lever i Norge
geit (-a/-en) (s)	husdyr
geitrams (-en) (s)	plante, markblomst (tilhører mjølkefamilien)
gevir (-et,) (s)	horn på hjortedyr
gift (-a/-en) (s)	stoff som skader eller dreper
giftcelle (-a/-en) (s)	celle som gir fra seg gift
giftig (adj.)	farlig, skadelig
gifttenner	tenner som, når de biter, gjør at det slippes ut gift fra en kjertel
gjelle (-a/-en) (s)	pusteorganet hos fisk
gjøk (-en) (s)	fugl (som synger ko-ko) (tilhører gjøkfamilien)
gjøkunge (-en) (s)	ungen til gjøken
glassmanet (-en) (s)	en manet som lever i sjøen, den er gjennomsiktig
gnage (-et/-de/-gnog) (v)	bruke tennene på
gnager (-en) (s)	en planteeter med to store fortenner
gnagertenner	fortennene hos en gnager
gradvis	litt etter litt
gran (-a/-en) (s)	nåletré som vokser i Norge
granbarkebille (-en) (s)	insekt som ødelegger nåletrær
grannål (-a/-en) (s)	bladet på grana (det er forma som ei nål)
gransnutebille (-en) (s)	insekt som ødelegger nåletrær
grantre (-et,) (s)	gran (<i>se over</i>)
grastorv (-a/-en) (s)	jordklump med mose og gress
grave ned (-de/grov; -d) (v)	grave noe ned i jorda; legge i jorda med jord oppå
Greenpeace.	internasjonal miljøvernorganisasjon
greie (-de,-d) (v) seg	klare seg, overleve

grein (-a/-en) (s)	plantedel på trær
grevling (-en) (s)	rovdyr i mårfamilien
griffel (-en) (s)	del av fruktemnet
grisetang (-a/-en) (s)	sjøplante
grop (-a/-en) (s)	grøft, fordypning (for eksempel i bakken)
grunn (-en) (s)	mark, jord, havbunn
grunn , grunt (adj.)	motsatt: dyp
gruppe (-a/-en) (s)	flokk, sammenslutning
gråmåse (-en) (s)	sjøfugl (tilhører måsefuglene)
gyte (-tte, gjøt) (v)	legge rogn og melke (det er altså fiskene som gyter)
gå i dvale:	sove igjennom hele vinteren ved å leve på fettreserver
gåsunge (-a/-en) (s)	her: blomsten på selja (egentlig ungen til gåsa)
hage (-en) (s)	område der en dyrker frukt, bær og blomster
hageblomst (-en) (s)	blomst som vokser i hagen, <i>motsatt: vill blomst</i>
hakke (-a/-et) (v)	her: en fugl som kakker med nebbet sitt mot tre
hakkespett (-en) (s)	fugleart som banker på for eksempel stammen på trær (for å finne insekter)
hakkespetthull (-et,) (s)	hullet som lages av en hakkespett
halefinne (-en) (s)	den bakerste finnen på fisken, den finnen som utgjør halen
haletipp (-en) (s)	den ytterste delene av halen
hanne (-en) (s)	et hanndyr (det maskuline dyret) <i>motsatt: hunn (det feminine dyret)</i>
hannlig (adj.)	det som tilhører hannen <i>motsatt: hunnlig</i>
hannplante (-en) (s)	plante med hannlige celler, med pollen
hannrakle (-a/-en) (s)	rakle (lang "blomst") med hannlige celler
hard (adj.)	fast, tett, vanskelig å trenge inn i, <i>motsatt: myk</i>
hardne (-a/-et) (v)	bli hardere
hare (-en) (s)	en gnager med lange ører og lange bakbein
hassel (-a/-en) (s)	løvtre
hastighet (-en) (s)	fart
hawk (-en) (s)	rovfugl (tilhører haukfamilien)
hav (-et,) (s)	osean, det salte vannet som dekker jorda
havgunn (-en) (s)	bunnen av havet
havis (-en) (s)	hav (altså saltvann) som er frosset til is
havområde (-et,) (s)	område (en del av) av et bestemt hav
havs (til havs)	ut på sjøen, <i>motsatt: til lands</i>
havørn (-a/ -en) (s)	rovfugl (Nord-Europas største rovfugl) (tilhører haukefamilien)
hefteskive (-a/-en) (s)	en plantedel av sjøplanter (som planten bruke for å feste seg til underlaget)
hekke (-a/-et) (v)	bygge reir og ruge
hekkeområde (-et,) (s)	område der fuglene bygger reir
hest (-en) (s)	husdyr
hettemåse (-en) (s)	sjøfugl (tilhører familien måsefugler)
hi (-et,) (s)	dyrebolig, hus til dyr laga av dyr
hindre (-a/-et) (v)	stoppe, holde tilbake, avverge
hjerne (-et,) (s)	muskel som pumper blodet rundt i kroppen
herteskjell (-et,) (s)	musling
hjort (-en) (s)	stor planteeter som lever i skogen (tilhører familien hjortedyr)
hjortedyr (-et,) (s)	dyr som tilhører hjortefamilien
hjørnetann (- tenner, - tennene) (s)	den lengste tanna hos rovdyr
hode (-et,) (s)	kroppsdell der øyne og munn sitter
hodeskalle (-en) (s)	det som er igjen av hodet når kjøtt og muskler er borte, beinet i hodet
hogge (hogde/hogg, hogd) ned (skogen)	ta ned store trær
hoggorm (-en) (s)	giftig orm som lever i Norge (krypdyr)

honning (-a/-en) (s)	søtt stoff som biene produserer
honningbie (-a/-en) (s)	bie-art som produserer honning
horn (-et,) (s)	utvekst på hodet hos store planteetere
hubro (-a/-en) (s)	den største av uglene
hud (-en) (s)	skinn, det som dekker menneskekroppen eller dyrekroppen
huldyr (-et,) (s)	dyrerekke (maneter og koraller er huldyr)
hull (-et,) (s)	åpning, fordypning, tomrom
humle (-a/-en) (s)	insekt
humlebol (-et,) (s)	huset til humla
hummer (-en) (s)	krepsdyr som lever på havbunnen
hummerfiske (-et,) (s)	fiske etter hummer
hundedyr (-et,) (s)	dyr som tilhører hundefamilien
hunne	et hunndyr (det feminine dyret) <i>motsatt: et hanndyr (det maskuline dyret)</i>
hunnlig (adj.)	det som tilhører hunnen <i>motsatt: hannlig</i>
hunnplante (-en) (s)	plante med hunnlige celler
hunnrakle (-a/-en) (s)	rakle (=lang blomst) med hunnlige celler, med frø
husdyr (-et,) (s)	dyr som eies av mennesker <i>motsatt: ville dyr</i>
hval (-en) (s)	familie av store pattedyr som lever i havet,
hvalfangst (-en) (s)	fangst av hval (= jakte på hval og drepe den)
hvalkjøtt (-et,) (s)	kjøtt fra hvalen (spises av mennesker)
hyfe (-en) (s)	del av sopp, hyfene ligger nede i jorda og er den egentlige soppen (hyfene er lange tråder og ligner på røttene til en plante)
hørsel (-en, -sla)	høresans
høst (-en) (s)	årstid i Norge (september, oktober, desember)
høyvann (-et) (s)	se flo, <i>motsatt: lavvann</i>
i forhold til	sammenligna med
imidlertid	men, likevel
indikasjon (-en) (s)	holdepunkt, tegn
individ (-et,) (s)	ett eksemplar av en art
innerst (adj.)	lengst inne <i>motsatt: ytterst</i>
innsjø (-en) (s)	stort vann som ligger inne i landet, ferskvann
inntrenger (-en) (s)	noen som trenger seg inn der de ikke skal være
insekt (-et,) (s) mange insekter	leddyr med tre par bein og tre-delt kropp
insektlarve	insekt som ikke er ferdig utvikla, larvestadiet er et stadium i utviklinga
internasjonal (adj.)	noe som gjelder flere nasjoner <i>motsatt: nasjonal, gjelder bare ett land</i>
isbjørn (-en) (s)	stort rovdyr som lever i arktiske strøk
isflak (-et,) (s)	vann som har frosset til is og som driver på sjøen eller i havet
jage (-a/-et) (v) noen	springe etter noen for å fange dem eller for å få dem bort
jakte (-a/-et) (v) på dyr	liste seg innpå dyr for å drepe det, både mennesker og rovdyr jakter på dyr
jerv (-en) (s)	rovdyr som lever i skogen og på fjellet
jervetispe (-a/-en) (s)	hunndyret av jerven
jobb (-en) (s)	arbeid
jord (i jorda)	<u>nede</u> i jorda, <i>motsatt: oppå jorda</i>
jord (på jorda)	<u>på planeten</u> jorda, (ikke på mars) <i>eller: oppå jorda</i>
kadaver (-et) (s)	kroppen av et dødt dyr
kamp (-en) (s)	når noen sloss, er det en kamp
kamskjell (-et,) (s)	musling
kamouflere (-te/-t) (v)	forkle, maskere, dekke, skjule, (gjøre likedan som bakgrunnen)
kanal (-en) (s)	vannvei
karbon (-et) (s)	C, et grunnstoff som finnes fritt i naturen
karbondioksyd	CO ₂ , fargeløs gass

kart (-et,) (s)	to betydninger; 1) umodent bær, 2) tegning over et område sett fra lufta
kattedyr (-et,) (s)	dyr av katterfamilien
kattugle (-a/-en) (s)	ugleart som lever i Norge
kime (-en) (s)	her: plantefoster
kjennetegn (-et,) (s)	et tegn som noe/noen kan gjenkjennes på
kjeve (-en) (s)	del av hakeparti og tenner hos dyr, vi har en overkjeve og en underkjeve
kjønnsmoden , (-nt, -dne) (adj,)	er i stand til å få avkom, unger
kjøtt (-et,) (s)	muskelvev, den delen av dyret som vi spiser
kjøttmeis (-a/-en) (s)	fugleart som lever i Norge, tilhører meisefamilien, standfugl
klaue (-a/-en) (s)	ytterste del av tåa hos hovdyr
klegg (-en) (s)	art av insekt (kleggen stikker for å suge blod / næring)
klekke (-a/-et eller – ekte, -ekt) (v)	her: egget klekkes: ungen inni egget hakker seg ut
klima (-et,) (s)	vær, temperatur og luftfuktighet på et bestemt sted
klimaendring:	forandring i klimaet sett i forhold til hundreder av år
klistre (-a/-et) (v)	lime
klo (-a/-en, klør, klørne) (s)	tånegl hos fugler, krypdyr og mange pattedyr, griperedskap hos hummer, krabbe og kreps
klokskap (-en) (s)	visdom, det å være klok, det å vite mye /kunne mye
klorofyll (-et,) (s)	det grønne fargestoffet i plantene
knokkel (-en, -okler, -oklene) (s)	beina i skjelettet
knopp (-en) (s)	et blad eller en blomst som ikke er kommet helt ut
knott (-en) mange knott (s)	et lite insekt som suger blod/næring fra mennesker og dyr
knuse (-te/-t) (v)	slå (eller tygge) slik at noe går i stykker
knuseklo (-a/-en) (s)	den kloa hummeren bruker til å knuse, slå i stykker for eksempel skjell
kongeørn (-a / -en) (s)	rovfugl som lever i Norge (tilhører haukefamilien)
kongle (-a/-en) (s)	hunnblomsten med utvikla frø (det er trærne som har kongler)
konsekvens (-en) (s)	en følge, et resultat av noe som er gjort eller sagt
korall (-en) (s)	mange små dyr som lever sammen på havbunnen (tilhører huldyr) (korallene ser ut som planter)
korallrev (-et,) (s)	store kolonier av koraller
korn (-et,) (s)	gressart som har frø som vi mennesker lager mel av
krabbe (-en) (s)	krepsdyr som lever på sjøbunnen
kraftig (adj.)	sterk, solid
kraftlinje (-a/-en) (s)	tykk ledning som fører elektrisk strøm fra et kraftverk og til for eksempel et boligområde, fabrikker
kreps (-en) (s)	= krepsdyr, små dyr som lever både i ferskvann og saltvann (tilhører leddyr)
krepsdyr (-et,) (s)	leddyr som lever både i ferskvann og saltvann
kretsløp (-et,) (s)	omløp, det som går rundt og kommer tilbake (brukes også om blodomløpet i kroppen) kretsløpet i naturen er rundgangen i naturen, det at organismer dør og at nye organismer kommer til, - en stadig rundgang som har foregått gjennom millioner av år
krill (-en), flertall: mye krill) (s)	kreps som lever som plankton i havet
kritisk (adj.)	her: situasjonen er kritisk = situasjonen er farlig
krøk (-en) (s)	her: fiskekrok; fiskeredskap
krøket (adj.)	krum, noe som ikke er i rett linje
kronblad (-et,) (s)	plantedel, de største bladene på blomsten
kroppstemperatur (-en) (s)	temperaturen i kroppen (hos mennesker ca. 37° når vi er friske)
kroppsvekt (-a/-en) (s)	det som kroppen veier
krypdyr (-et,) (s)	klasse av virveldyr
krysse (-a/-et) (v)	pare individer fra forskjellige arter
kråke (-a/-en) (s)	fugl som tilhører kråkefugler

kråkebolle (-en) (s)	sjøpinnsvin, (tilhører pigghuder) som lever på sjøbunnen
kråkefugl (-en) (s)	fuglefamilie
kulde (-a/-en) (s)	det at det er kaldt, <i>motsatt: varme</i>
kvist (-en) (s)	plantedel hos trær, (kvisten er ei lita grein på greina)
kyst (-en) (s)	den delen av landet som ligger ved sjøen
kystbefolkning (-en) (s)	mennesker som bor ved kysten
kystlinje (-a/-en) (s)	hvis vi på kartet følger den landlinja som går langs kysten, følger vi kystlinja
lagre (-a/-et) (v)	oppbevare, gjemme til seinere bruk
laks (-en) (s)	fisk (tilhører laksefamilien)
lakseelv (-a/-en) (s)	ei elv der det er mye laks
laksefamilie (-en) (s)	orden av fisk
lamme (-a/-et) (v)	tre betydninger, 1) her: å føde lam, 2) å gjøre slik at man ikke kan bevege seg, 3) å stoppe noe slik at det ikke kan fortsette
landegrense (-a/-en) (s)	grense mellom to eller flere land
landskap (-et,) (s)	hvordan landet, naturen, ser ut
lappugle (-a/-en) (s)	ugle, rovfugl (tilhører uglefamilien)
larve (-a/-en) (s)	smådyr i et stadium før det blir voksent
lavvann (-et,) (s)	fjære, <i>motsatt: høyvann, flo</i>
ledd (-et) (s)	forbindelse mellom to knokler
leddyr (-et,) (s)	dyrerekke (tusenbein, skolopendere, edderkoppdyr, insekter er leddyr)
legge (la, lagt) (v) egg	verpe, gjøre sånn at eggene kommer ut av kroppen
lemen (-et,) (s)	liten gnager som lever på fjellet
lemenår (-et,) (s)	ca. hvert 4.år da det er flere lemen enn normalt
leve (-de, -d) (v)	være i live, eksistere, ha liv <i>motsatt: dø</i>
leveforhold (-et,) (s)	hvordan omgivelsene er for de som lever på en bestemt plass
levende (adj.)	det som er i live <i>motsatt: død</i>
levevilkår (-et,) (s)	hvordan situasjonen er for å få et liv, kunne leve
linerle (-a/-en) (s)	trekkfugl (tilhører spurvefamilien)
lirype (-a/-en) (s)	fugl som lever på fjellet (tilhører familien hønsfugler)
liv (-et,) (s)	det å leve, eksistere, alt levende er liv
livmor (-a/-en) (s)	et rom i kroppen til hunndyr der fosteret utvikler seg
livnære (-te, -t) (v) seg	skaffe seg mat
lodde (-a/-en) (s)	liten fisk som lever i havet (tilhører laksefamilien)
lodderogn (-a/-en) (s)	rogn fra lodda
Lofoten	ei øygruppe utenfor Nord-Norge
lokke (-a/-et) (v) til seg	lure noen til å komme, få noen til å komme
lov (-en) (s)	samtykke, tillatelse, noe som er bestemt
luffe (-a/-en) (s)	for-lem (=forreste fot) hos hval og sel
luft (-a/-en) (s)	atmosfæren rundt jorda, det vi puster inn
lundefugl (-en) (s)	sjøfugl (med "papegøyenebb") (tilhører familien alkefugler)
lunge (-a/-en) (s)	pusteorgan hos dyr og mennesker
lyng (en /-et,) (s)	fellesnavn for planter som tilhører lyngfamilien
løv (-et,) (s)	blad fra løvtrær
løvetann (-a/-en) (s)	markblomst (tilhører kurvblomsfamilien)
løvskog (-en) (s)	skog med løvtrær
løvtre (-treet, -trær, -trærne) (s)	tre med blader (løv), ikke nåler
make (-en) (s)	kjæreste, dyr som hekker / bor sammen
makrell (-en) (s)	fisk (tilhører makrellfamilien)
manet (-en) (s)	huldyr som lever i vann (tilhører familien nesledyr)
mangfold (-et,) (s)	alt som er forskjellig, variasjon
mark (-a) (s)	i marka: i skogen, på marka: på bakken
mark (-en) (s)	fellesnavn for leddmarker
markblomst (-en) (s)	blomst som vokser vilt <i>motsatt: hageblomst</i>

markjordbær (-et,) (s)	jordbær som vokser vilt
mate (-a/-et) (v)	gi mat til
materiale (-et,) (s)	råstoff, noe som ting lages av
maur (-en) (s)	et insekt som lever i regulert samfunn, noen maur (skogsmarene) bygger maurtuer
maursyre (-a/-en) (s)	syre som mauren sprøyter inn i / på byttedyr
maurtue (-a/-en) (s)	huset til maurene
meitemark (-en) (s)	art av leddmark, smådyr som lever i jorda
melke (-en) (s)	sæd fra hannfisk
Mellom-Europa	landene som ligger midt i Europa
mengde (-en) (s)	stort antall, veldig mange
menneske (-et,) (s)	de høyest utvikla pattedyrene
menneskeføde (-en) (s)	mat som kan spises av mennesker
merke (-et,) (s)	tegn, kjennetegn
middels (adj.)	gjennomsnittlig
mikroskop (-et,) (s)	apparat som forstørret det man ser på
miljø (-et) (s)	omgivelser, levevilkår
miljøvern (-et,) (s)	det å passe på at miljøet er bra for planter og dyr
Miljøverndepartementet:	et regjeringskontor som tar opp saker som angår miljøet
mineral (-et,) (s)	harde grunnstoffer som danner krystaller
moden (adj.)	her: ferdig til å spises, <i>motsatt: umoden</i>
moderne (adj.)	det nyeste, aktuell, tidsriktig, <i>motsatt: umoderne, gammeldags</i>
mogop (- en) (s)	plante som vokser på fjellet (tilhører soleiefamilien)
molte (-a/-en) (s)	plante som vokser på fjellet (tilhører rosefamilien)
morplante (- en) (s)	den planten som har produsert frøene
mose (-en) (s)	= moseplante, en plante som vokser på skogbunnen, ofte på steiner og stubber, mosen har ikke røtter, den formerer seg ved sporer
moseplante (-en) (s)	planter som lever på skogbunnen (fellesnavn på planter som tilhører mosefamilien)
moskus (-en) (s)	en stor planteeter som lever på Dovrefjell
mothake (-a/-en) (s)	en krok på en fiskekrok, mothaka går i motsatt retning slik at fiskekroken sitter fast
motstand (-en) (s)	det å sette seg i mot, prøve å forhindre
mus (-a/-en) (s)	fellesbetegnelse på en liten gnager (tilhører musefamilien)
musebol (-et,) (s)	huset til musene
muskel (-en, - kler, -klene) (s)	samling av fiber i kroppen som kan trekke seg sammen eller strekke seg ut
musling (- en) (s)	bløtdyr som er dekket av to skall med en muskel mellom skallene som kan åpne og lukke dem
mygg (-en) (s)	fellesnavn på to-vinga insekt
myk (adj.)	<i>motsatt: hard</i>
mynt (- en) (s)	et pengestykke
måse (-en) (s)	= måsefugl, fellesnavn på sjøfugl som tilhører måsefamilien
måsefugl (-en) (s)	en fugl som tilhører måsefamilien
nabo (-en) (s)	en som bor ved siden av eller i nærheten
nakke (- en) (s)	nakken er mellom bakhodet og ryggen
nasjonalfugl (-en) (s)	den fuglen som er valgt som Norges mest spesielle fugl i forhold til den naturen og det klima den lever i (Norges nasjonalfugl er Fossekalen)
nasjonalpark (-en) (s)	et naturområde som er freda
nattsommerfugl (-en) (s)	hovedgruppe sommerfugler som flyr om natta
natur (-en) (s)	her: skog og mark og alt som lever der
Natur og ungdom	organisasjon som arbeider for å passe på naturen, drive miljøvern
nebb (-et,) (s)	munnen hos fuglene

nedbryter (-en) (s)	planter og dyr som bryter ned organisk materiale slik at det blir ny næring
nedbryting a/-en) (s)	lage jord og næring av organisk materiale
nektar (-en) (s)	blomstersaft
nesledyr (-et,) (s)	polyppdyr med nesleceller (celler som kan irritere huden) (maneter er nesledyr)
nett (-et,) (s)	her: edderkoppnett, det nettet edderkoppen lager
never (-en) (s)	det ytterste laget rundt stammen på bjørka
Norges naturvernforbund	organisasjon som arbeider for å passe på naturen
Norskehavet	den delen av Atlanterhavet som ligger mellom Norge og Grønland
Norskekysten	den ytterste landstripa av Norge før den møter fjord eller hav
nyperose (-en) (s)	blomsten på en busk der frukta heter nype (tilhører rosefamilien)
nytte (-en) (s)	det er til <u>nytte</u> ; det er noe man har bruk for
næring (-a/-en) (s)	mat, føde, det planter og dyr trenger for å vokse og leve
næringskjede (-en) (s)	begrep i økologien som handler om hvordan organismene lever av hverandre, (en kjede som viser hvem som spiser hvem)
næringspyramide (-en) (s)	viser hvor mye energi hvert av leddene i en næringskjede representerer (en pyramide som viser hvem som spiser hvem og hvem det er flest av og hvem der er færrest av)
næringsrik	det å inneholde mye næring
næringsvei (-en) (s)	næringsveiene i et land betyr det folk i landet lever av, det landet produserer (lager) og får inntekter av ved salg til andre land
nøtt (-a/-en) (s)	frukt med hardt skall
nøtteskrike (-a/-en) (s)	fugl som tilhører familien kråkefugler
nåletre (-et,) (s)	tre med nåler, ikke løv
oksygen (-et) (s)	kjemisk tegn O: et grunnstoff som er en gass
olje (-a/-en) (s)	flytende fettstoff fra planter eller dyr
oljeutslipp (-et,) (s)	båter eller oljeplattformer "mister" olje i havet
område (-et,) (s)	her: en del av et landskap
oppbygning (-a/-en) (s)	det å bygge opp noe
oppdrift (-a/-en) (s)	kraft som virker oppover (både i luft og i vann)
oppholde (-te, -t) (v) seg et sted:	være et sted
oppleve (-de, -d) (v)	det å være med på noe, erfare
oppnå (-dde, -dd) (v)	få
oppstå (-sto, -stått) (v)	bli til, begynne
or (-a/-en) (s)	et løvtre (tilhører bjørkefamilien)
organisk materiale (-et) (s)	alt som lever eller som har levd
organisme (-en) (s)	et levende vesen
orm (-en) (s)	slange, fellesbetegnelse på dyr med lang kropp, ormer mangler føtter (tilhører krypdyr)
orrfugl (-en) (s)	stor fugl som finnes i løv- og barskog, (tilhører familien hønsfugler)
orrhane (en) (s)	hannfuglen av orrfugl
orrhaneleik (-en) (s)	den dansen orrhanen gjør for å tiltrekke seg orrhøner
orrhøne (-a/-en) (s)	hunnfuglen av orrfugl
overfiske (-et) (s)	det å fiske for mye, mer enn tillatt
overflate (-a/-en) (s)	her: overflata på vannet, det øverste, tynne vannlaget som insekter kan gå på
overleve (-de, -d) (v)	slippe fra det med livet, ikke dø til tross for farlig(e) opplevelse(r)
overvintre (-a/-et,) (v)	greie seg gjennom vinteren, ikke dø i løpet av vinteren
padde (-a/-en) (s)	fellesbetegnelse på dyr som tilhører paddefamilien (padder er amfibier)

pannebrask (-en) (s)	det harde pannebeinet på hodet til moskusen
parasitt (-en) (s)	her: en som lever på og av andres kropp
pare (-a/-et) (v) seg:	utføre befruktning
paring (-a/-en) (s)	det at to dyr parer seg
paringsorgan (-et,) (s)	det organet (=den delen av kroppen) dyr parer seg med
patte (-a/-en) (s)	et organ hos hunndyr av pattedyr (der hunndyret har melk som ungene suger i seg, hos mennesker; bryst, "pupp")
patte (-a/-et) (v)	å suge i seg melk
pattedyr (-et) (s)	dyr der ungene suger melk fra mora (den mest utvikla klassen av virveldyr)
pels (-en) (s)	det ytterste hårlaget hos dyr
periode (-en) (s)	en stykke tid
pigg (- en) (s)	her: utvekst (ligner på ei nål som noen dyr har på kroppen sin for beskyttelse, for eksempel piggsvin)
pigghud (-en) (s)	pigghuder er ei rekke av virvelløse dyr (sjøstjerner og kråkeboller er pigghuder)
piggsopp (-en) (s)	en type sopp
piggsvin (-et,) (s)	= pinnsvin, et lite pattedyr med pigger på ryggen
pinne (-en) (s)	kvist, kjepp (langt, tynt tre-stykke)
plagsom (adj.)	noe som plager, noe som er ekkelt, noe som er til bry
plante (- en) (s)	en vekst, noe som vokser opp fra jorda
plantecelle (-a/-en) (s)	den minste delen av en plante
plantedel (-en) (s)	en av plantens hoveddeler; blad, stilk, rot, blomst, fruktemne
planteeter (- en) (s)	et dyr som lever av planter, spiser planter
plantefoster (-et,) (s)	et frø
plantegift (-a/-en) (s)	stoffer som plantene dør av hvis de får det på seg eller i jorda som de får næring fra
plantemateriale (-et,) (s)	alt som er eller har vært planter
planteplankton (-et,) (s)	den minste organsimen som lever i havet
planterike (-et,) (s)	plantenes verden, flora, <i>motsatt: dyreriket, fauna</i>
plantesukker (-et,) (s)	sukker som plantene produserer
polare strøk	polområdene, områdene rundt nord – og sørpolen
pollen (-et,) (s)	blomsterstøv, blomstens hannlige celler
pollenbærer (-en) (s)	den stengelen som pollenknappen er festa til
pollenknapp (-en) (s)	den delen av planten der pollenet er
pollinering (-a/-en) (s)	det skjer ei pollinering når det kommer pollen på arret, pollineringa skjer før befruktninga
prestekrage (-en) (s)	en markblomst (tilhører kurvblomsfamilien)
produsere (-te/-t) (v)	fremstille, lage
protein (-et,) (s)	et næringsstoff som er viktig for dyr og mennesker
puppe (-a/-en) (s)	et utviklingstrinn for insekter (puppa er avlang og rund, den har et hardt skall)
puppeskall (- et,) (s)	skallet rundt puppa
puppestadium (-et,) (s)	det utviklingstrinnet hos insekter som gjør at larvene blir pupper
puste (-a, -et) (v)	å trekke luft inn i lungene (eller gjellene) som så tar opp oksygen fra lufta eller vannet og sender det i blodbanen
pusteorgan (-et,) (s)	det organet vi puster med, trekker inn luft med
ragg (-et,) (s)	langt hår som enkelte planteetere har på kroppen
rask (adj.)	snar, hurtig, kvikk
redskap (-et,) (s)	noe vi bruker for å greie å gjøre en jobb, verktøy
registrere (-te, -t) (v)	skrive, notere ned, det man finner ut (om for eksempel dyrearter)
registrering (-a/-en) (s)	det som skjer når man registrerer
regnskog (-en) (s)	de største skogene i verden, de som ligger rundt ekvator, tropisk urskog
regulere (-te/-t) (v)	korrigere, avpasse

regulert samfunn:	et samfunn der alle har sine bestemte oppgaver
rein (-en) (s)	= reinsdyr, en planteeter som lever på fjellet (tilhører hjortefamilien)
reinlav (-et,) (s)	en symbiose av sopp og alger, viktig mat for reinen reinlav ligner på en hvit, knudrete plante uten blomster og blader
reinsdyr (-et,) (s)	= rein, en planteeter som lever på fjellet (tilhører hjortefamilien)
reir (-et,) (s)	hus som fuglene bygger av plantemateriale, dun og fjær
reke (-a/-en) (s)	fellesbetegnelse på små krepsdyr som lever i havet
rennende vann	vann som renner nedover slik som vannet i elver og bekker, <i>motsatt: stillestående vann</i>
rense (-a/ -et) (v)	gjøre ren, vaske
renseanlegg (-et,) (s)	anlegg som forurensa (skitten) luft eller vann går igjennom slik at det blir rensa (rent)
reparere (-te/-t) (v)	sette i stand, gjøre noe OK etter at det har vært ødelagt
restriksjon (-en) (s)	en bestemmelse som sier hva som ikke er lov
resultere i (-te/-t) (v)	ha til utfall, bli det som skjer etter at noe er skjedd først
rive (-rev, - revet) (v) i stykker	ødelegge
Rogaland.	et fylke i Sør-Norge
rogn (-a/-en) (s)	fiske-egg
rognebær (-et,) (s)	bærene på rogn (et løvtre)
rot (-a/-en) (s)	den delen av planten som er i jorda og som tar næring opp fra jorda
rovdrift (-a/-en) (s)	å drive rovdrift: å drepe for mange dyr slik at det går ut over bestanden
rovdyr (-et,) (s)	dyr som spiser andre dyr, <i>ikke planteetere</i>
rovdryttann	spesialisert skarp, spiss tann i over - og underkjeven hos rovdyr. Brukes til å skjære i stykker kjøtt og sener
rovfisk (-en) (s)	fisk som spiser andre fisk
rovfugl (-en) (s)	fugl som spiser dyr og andre fugler
ruge (-a/-et) (v)	fuglene ruger på eggene; de ligger på eggene til eggene klekkes
rumpetroll (-et,) (s)	små frosker før de er ferdig utvikla, et utviklingstrinn hos frosk
ryggfinne (-en) (s)	finne på ryggen hos fisken
ryggsøyle (-a/-en) (s)	den søyla som holder kroppen oppe, virvelsøyla
ryggvirvel (-a, -en) (s)	en del av virvelsøyla (virvelsøyla består av flere ryggvirvler)
rype (-a/-en) (s)	en fugl som lever på fjellet (tilhører hønsefuglene)
rypebestand (-en) (s)	antall ryper, hvor mange ryper som finnes (for eksempel i Norge)
rypejakt (-a/-en) (s)	jakt på ryper (det er rypejakt hver høst)
rødkløver (-en) (s)	en markblomst, tilhører erteblomstfamilien
rødrev (-en) (s)	rovdyr som lever i skogen (tilhører familien hundedyr)
rør (-en) (s)	fisk som lever i ferskvann
rørsopp (-en) (s)	en type sopp som har tynne rør på undersida av hatten
røsslyng (-en / -et) (s)	en plante som vokser på fjellet (tilhører lyngfamilien)
røy (-a/-en) (s)	hunnfuglen hos tiur (tilhører familien hønsefugler)
røyksopp (-en) (s)	en type sopp der sporene lager røyk når soppen er moden
røys (-a/-en) (s)	mange steiner som ligger oppå hverandre
røyskatt (-a/-en) (s)	et lite rovdyr (tilhører mårfamilien)
rådyr (-et,) (s)	en planteeter som lever i løvskogen (tilhører familien hjortedyr)
råtne (-a, et) (v)	å gå i oppløsning, bli brutt ned (etter at en organisme er død, råtner den)
sagtang (-a/-en) (s)	sjøplante (tilhører algegruppen brunalger)
sakte (adj.)	langsamt, <i>motsatt: fort</i>

salamander (-en) (s)	et lite, langt dyr som legger egg i vann (tilhører klassen amfibier)
Saltstraumen	en tidevannsstrøm i Saltfjorden utenfor Bodø
same (-en) (s)	en person som tilhører et folkeslag som har levd i Norge så lenge det har bodd mennesker her de fleste samene bor i Nord-områdene av Norge, Sverige, Finland og Russland, men det bor også samer i Midt-Norge
samfunn (-et,) (s)	her: individer som bor sammen (for eksempel maurene som danner maursamfunn)
samspill (-et,) (s)	her: det å virke sammen, arbeide sammen til felles beste
Sargassohavet	et havområde utenfor Mellom-Amerika, på Atlanterhavssida
sei (-en) (s)	en saltvannsfisk (tilhører familien torskefisker)
sel (-en) (s)	orden av pattedyr som tilbringer mye tid i vann
selje (-a/-en) (s)	et løvtre (tilhører pilefamilien)
sensommer (-en) (s)	sent på sommeren og tidlig på høsten (aug./sept)
sidelinje (-a/-en) (s)	her: sanseorgan langs sidene og hodet på fisk og amfibier som lever i vann
sik (-en) (s)	liten fisk som lever i ferskvann (tilhører laksefamilien)
sild (-a/-en) (s)	en liten fisk som lever i havet (tilhører ordenen sildefisker)
siv (-et) (s)	en vannplante som ligner på langt gress
sjekke (-a/-et) (v)	finne ut, undersøke
sjøbunn (-en) (s)	bunnen av sjøen, helt nederst i vannet
sjøfugl (-en) (s)	fugl som lever ved sjøen
sjøkreps (-en) (s)	kreps som lever i sjøen
sjøpattedyr (-et,) (s)	pattedyr som lever i sjøen
sjøplante (-a/-en) (s)	plante som lever i sjøen
sjøstjerne (-a/-en) (s)	dyr som lever på havbunnen, er forma som ei stjerne med fem armer (tilhører rekken pigghuder)
sjørret (-en) (s)	ørret som lever både i ferskvann og saltvann
skade (-en) (s)	en ødeleggelse
skadedyr (-et,) (s)	dyr som ødelegger andre dyr
skall (-et) (s)	den ytterste delen av ei frukt eller huden på en orm
skallskifte (-et) (s)	skallskifte skjer for eksempel når en orm vokser ut av det gamle skallet, glir det gamle skallet av, og det dannes et nytt skall
skive (-a/-en) (s)	her: det som er under hatten på skivesopp, der sporene dannes
skivesopp (-en) (s)	en type sopp med skiver på undersida av hatten
skjeggjav (-et) (s)	lav som vokser på trærne
skjeggtråd (-en) (s)	et "skjegg" som torsken har under haka
skjell (-et) (s)	skallet hos muslinger
skjære (-a/-en) (s)	en svart og hvit fugl som bl.a. lever på enga, standfugl (tilhører familien kråkefugler)
skjæreklo (-a/-en) (skar, skåret) (s)	den kloa hummeren bruker til å dele opp dyr den har fanga
skog (-en) (s)	et område med trær
skogbunn (-en) (s)	nede på bakken i skogen
skogfiol (-en) (s)	en plante som vokser i skogen (tilhører fiolfamilien)
skoggrense (-a/-en) (s)	det antall meter over havet der skogen ikke kan vokse fordi det blir for kaldt og værhardt
skogshøns	familie av hønsfugler (storfugl, orrfugl, lirype, fjellrype tilhører hønsfugler)
skogssnegl (-en) (s)	stor svart snegl som lever på skogbunnen (tilhører bløtdyrene)
skogstjern (-et,) (s)	et lite vann som ligger inne i skogen
skogstjerne (-a/-en) (s)	hvit blomst som vokser i skogen (tilhører nøkleblomfamilien)
skolopender (-en) (s)	et lite dyr med mange bein som lever under steiner og i jorda (klasse av leddyr)
skrei (-en) (s)	kjønnsmoden torsk (tilhører torskfamilien)

skrumpe (-a/-et) (v) inn	bli mindre
sky (adj.)	her: redd for mennesker og andre dyr
slange (-en) (s)	dyr med lang, smal kropp, uten lemmer (armer og bein) mange har gifttenner (tilhører klassen krypdyr)
smertefullt (adj.)	veldig vondt
smådyr (-et) (s)	her: fellesbetegnelse på dyr som er like små som insekter, men som ikke er insekter, for eksempel snegler, edderkopper, skolopendere
smågnagere:	små gnagere, for eksempel mus og ekorn
snegle (-en) (s)	klasse av bløtdyr, noen lever på land, andre i vann
sneglehus (-et) (s)	huset som snegla bærer på ryggen
snok (-en) (s)	her: en liten orm, slangeart, som ikke er giftig
snylte (-a/ -et)(v)	å ta noe fra noen uten å gi tilbake
snylter (-en, snyltere, snylterne) (s)	en som tar (bruker) noe fra andre uten å gi noe tilbake
snøfonn (-a/-en) (s)	masse snø som ligger i en haug
sollys (-et) (s)	lys fra sola
Somalia	et land i Øst-Afrika
sommer (-en, somre, somrene) (s)	ei årstid i Norge (juni, juli, august)
sommerfugl (-en) (s)	et insekt med store, ofte fargesprakende, vinger
sommerhalvåret	det varmeste halvåret i Norge (fra mai til september)
sopp (-en) (s)	en organisme som tilhører et eget rike, soppriket (altså verken plante – eller dyreriket), kan vokse over alt, lever av døde eller levende organismer, er bygd opp av celletråder, hyfer, formerer seg ved sporer (det finnes også sopp som lever på mennesker, for eksempel fotsopp)
soppspore (-a/-en) (s)	formeringsorganet til sopp
sove vintersøvn (-en) (s)	sove deler av vinteren uten å spise
spekkhogger (-en) (s)	svart og hvit hval som lever i alle verdenshav (tilhører delfinfamilien)
spekklag (-et,) (s)	et lag med fett som sjøpattedyr har rundt kroppen
spesialkonstruert (adj)	noe som er laga for å greie noe spesielt
spesiallaga	= spesialkonstruert (se over)
spille (-te/-t) (v)	her: tiur og orrhane danser og "spiller" for å tiltrekke seg hunnfugler
spire (-te/-t) (v)	å komme opp (her: av jorda)
spire (-a/-en) (s)	den første begynnelse (her: det første hos en plante som kommer opp av jorda)
spiselig (adj.)	noe som kan spises, <i>motsatt: giftig</i>
spiss (-en) (s)	en skarp ende
spiss (-sst) (adj.)	kvass, noe som er skarpt, noe man kan stikke seg på
spore (-a/-en) (s)	formeringsenheter hos sopp og bregner
spraglet (adj.)	flere enn en farge, men ikke i et bestemt mønster
spre (-dde, -dd) (v)	her: å strø (kaste) utover
sprekke (sprakk, sprukket) (v)	å revne, gå i stykker
sprøytmiddel (-et) (s)	et middel man har på plantene for å hindre skadedyr eller ugress
spurv (-en) (s)	en standfugl, brukes ofte om gråspurv, en av de mest vanlige fuglene i byer og bynære områder (tilhører spurvefamilien)
spurvehauk (-en) (s)	liten rovfugl (tilhører haukefamilien)
spy ut (-dde, -dd) (v)	å sprute ut
stadium (-iet, -ier, -ia/-iene) (s)	utviklingstrinn, nivå (for eksempel hos sommerfuglene: egg- larve-puppe-sommerfugl)
stamme (-en) (s)	en plantedel på trær (næringa går igjennom stammen for å komme ut til greiner og blader)
standfugl (-en) (s)	fugl som bor i landet hele året
steinbit (-en) (s)	en saltvannsfisk med stor munn og skarpe tenner (tilhører familien pigginnefisker)

steinrøys (-a/-en) (s)	= røys; mange steiner som ligger oppå hverandre
stemorsblomst (-en) (s)	markblomst (tilhører fiolfamilien)
stengel (-en) (s)	= stilk, en del av planten
sti (-en) (s)	en smal "vei" i terrenget
stikkemygg (-en) (s)	insekt, en mygg der hunnen suger blod (engelsk: mosquito)
stilk (-en) (s)	= stengel, en del av planten
stillestående vann (-et,) (s)	vann som ikke renner
stim (-en) (s)	her: mange fisker som svømmer sammen
stjert (-en) (s)	"halen" hos fuglene
Storbritannia	England, Skottland, Wales og Nord Irland
storfugl (-en) (s)	hannen heter tiur, hunnen heter røy (tilhører hønsfamilien)
strandsnegle (-a/-en) (s)	ei snegle som bor i sneglehus (tilhører klassen bløtdyr)
strøm (-en) (s) i vannet	krefter i vannet som får vannet til å bevege seg
strømlinjeforma (adj.)	noe som har avrunda form
strå (-et) (s)	stengelen på gress
stubbe (-en) (s)	det som er igjen av treet når det er hogd ned
stupe (-te, -t) (v)	å hoppe i vannet med hodet først
stær (-en) (s)	en svart trekkfugl (tilhører ordenen spurvefugler)
støttann (-a/-en, -tenner, -tennene) (s)	lange tenner som går utenpå munnen
sukkertare (-en) (s)	en sjøplante (brunalge)
superpredator (-en) (s)	den som er sist i næringskjeden
surt (adj.) miljø	miljø som er forurensa
Svalbard	øygruppe nord for Norge
svale (-en) (s)	en trekkfugl (tilhører ordenen spurvefugler)
svartbak (-en) (s)	en måsefugl
svarttrost (-en) (s)	en trekkfugl (tilhører ordenen spurvefugler)
sveve (-de, -d) (v)	å gli i lufta med vingene utstrakt
svømmefugl (-en) (s)	fugl med svømmeføtter
svømmeføtter:	her: fugleføtter med svømmehud mellom tærne
svømmehud (-en) (s)	hud som er mellom tærne på enkelte sjøfugler
symbiose (-en) (s)	noen organismer lever i symbiose: de lever sammen (begge har fordel av en symbiose, begge tar og gir)
synke (sank, sunket) til bunns	komme helt ned til bunnen av sjøen
syre (-a/-en) (s)	noe som er surt, <i>motsatt: base</i>
sæd (-en) (s)	hannlige celler
sædcelle (-a/-en) (s)	hannlig celle
sølv (-et,) (s)	grunnstoff med symbol Ag
søvn (-en) (s)	når noen sover, ligger de i søvn
sårbar (adj.)	tåler ikke mye, blir lett ødelagt
tam (adj.)	ikke redd mennesker, <i>motsatt: vill</i>
tamrein (-en) (s)	rein (reinsdyr) som eies av mennesker
tang (-a/-en) (s)	fellesbetegnelse for brunalger
tankbåt (-en) (s)	båt som frakter olje/ flytende stoff
tare (-en) (s)	fellesbetegnelse for store brunalger
teften av	lukta av
temperatur (-en) (s)	hvor kaldt eller varmt det er
tettbebyggelse (-en) (s)	hus som står tett; - der det bor mange mennesker
tilpasse seg (-a/-et) (v)	å rette seg etter, finne seg i, gjøre det som er nødvendig for å leve en bestemt plass
tispe (-a/-en) (s)	hund av hunnkjønn
tiur (-en) (s)	hannfuglen hos storfugl
tiurleik (-en) (s)	en dans som tiuren gjør om våren for å tiltrekke seg røy
tjeld (-en) (s)	en vadefugl med rødt nebb og røde bein
tjern (-et,) (s)	et lite vann i skogen
todelt (adj.)	delt i to, to deler

torsk (-en) (s)	en saltvannsfisk med skjeggtråd under haka (tilhører torskefamilien)
trang (adj)	gir ikke mye plass, <i>motsatt: vid</i>
tre (treet, trær, trærne) (s)	plante med stamme og greiner
trekkfugl (-en) (s)	fugl som drar til varmere land om høsten og kommer tilbake om våren
trekrone (-a/-en) (s)	den øverste delen av treet der det er flest greiner
treng (-te/-t) (v)	må ha
treng inn (-te/-t) (v)	komme seg inn, presse seg inn
restubbe (-en) (s)	= stubbe, det som står igjen etter at treet er hogd ned
trives (trivdes, trivdes) (v)	ha det bra, like seg et sted
Trondheimsfjorden	fjord i Trøndelag
trost (-en) (s)	trekkfugl (tilhører ordenen spurvefugler)
trygg (adj.)	rolig, ikke redd, <i>motsatt: utrygg</i>
trykk (-et) (s)	her: ei kraft (forholdet mellom ei kraft som virker på ei flate og arealet av flata)
trykkforskjell (- en) (s)	forskjell i trykk (for eksempel der det er grunt og der det er dypt vann)
Trøndelag	to fylker i Norge, Nord - og Sør -Trøndelag
turgåer (-en) (s)	en person som går på tur
tusenbein (- et,) (s)	smådyr som lever i jorda og under steiner (tilhører klassen leddyr)
tvinge (tvang, tvunget) (v) noen	få noen til å gjøre ting de ikke vil
tyttebær (- et,) (s)	et rødt bær (spiselig) som vokser i skogen (tilhører lyngfamilien)
tømmerhogst (- en) (s)	det å hogge ned store trær (tømmer) i skogen
tørke (-a/-en) (s)	det kommer ikke regn, naturen tørker
tørke ut (-a/-et) (v)	en organisme dør fordi den ikke får vann
tørrelagge (-la, -lagt) (v)	forårsake (gjøre sånn) at noe blir helt tørt
tåle (-te/-t) (v)	holde ut, greie noe som er vanskelig
uendelig (adj.)	uten grenser, slutter aldri
uer (-en) (s) mange uer	saltvannsfisk som lever der det er dypt vann (tilhører uerfamilien)
ugle (-a/-en) (s)	rovfugl som lever i skogen, jakter om natta
ugress (- et,) (s)	plante som sprer seg fort og som tar lys og næring fra andre planter, ødelegger for andre planter
uhell (- et,) (s)	ulykke, <i>motsatt: hell</i>
ulik (adj.)	forskjellig, <i>motsatt: lik</i>
ulv (-en) (s)	rovdyr (tilhører hundefamilien)
ulveflokk (-en) (s)	mange ulver som lever sammen
ulykke (-a/-en) (s)	alvorlig uhell, katastrofe
underside (-a/-en) (s)	den underste delen, <i>motsatt: overside</i>
unge (- en) (s)	avkom, barn
ungekull (- et,) (s)	mange unger som blir født av den samme mora samtidig
unik (adj.)	spesiell
uorganisk (adj.)	som ikke hører til levende organismer noe som ikke lever eller har levd, <i>motsatt: organisk</i>
utgjøre (- gjorde, - gjort) (v)	danne, bli
utnytte (-a/-et) (v)	bruke, dra fordel av
utrydningstrua (adj.)	står i fare for å dø ut
utseende (-et) (s)	hvordan en ser ut
utstående (adj.)	som står langt ut
utvekst (-en) (s)	klump. kul, på en organisme, et individ
utvikle seg (-a/-et) (v)	vokse, bli større,
vade (-et/-dde, -et/dd) (v)	å gå i vannet der det er grunt
vadefugl (-en) (s)	fugl som har vadeføtter og går i vannet for å lete etter mat
vakker (adj.)	pen, nydelig, fin
vandrefalk (- en) (s)	rovfugl (tilhører falkefamilien)

vann (- et,) (s)	en liten innsjø (altså ferskvann)
vannflate (-a/-en) (s)	overflata på vann, øverste del av stillestående vann
vannmasse (- en) (s)	mengden av vann
vannivå (- et,) (s)	hvor høyt oppe vannet står for eksempel i ei elv, en innsjø
varmetap (- et,) (s)	det å miste varme
varsle (-a/-et) (v)	det å si ifra om noe
ved (-en) (s) brukes i flertall	tre-materiale som brukes til å fyre med; legge i ovnen sånn at det blir varmt i huset
vedstabel (-en, - stabler, - stablene) (s)	ved som er stabla (lagt) oppå hverandre
vekselvarm	her: kroppstemperaturen justeres etter ute-temperaturen, kroppstemperaturen er den samme som omgivelsene
veksle (-a/-et) (v) mellom	varierte mellom
veps (-en) (s)	insektorden med veldig mange arter, ordet "veps" brukes ofte om <u>stikkeveps</u> , en gul og svart veps med brodd som stikker for å forsvare seg
vepsebol (- et,) (s)	huset til vepsen
vepestikk (- et,) (s)	det stikket som vepsen gir
verden (-en) (s)	her: jorda (planeten jorda) hele verden= hele jorda
verdensbasis (-en) (s)	når det gjelder hele verden
verne (-a/-et) (v)	beskytte
Vestfjorden	fjord i Nordland fylke
Vietnam	land i Asia
vill (adj.)	<i>motsatt: tam</i>
ville dyr	dyr som ikke eies av mennesker
villrein (- en) (s)	rein som ikke eies av mennesker
villreinstamme (-en) (s)	alle de villrein som finnes i et bestemt område
vind (- en) (s)	luft som er i bevegelse
vinge (-en) (s)	det organet fuglene flyr med
vingespenn (- et,) (s)	antall cm fra vingspiss til vingspiss
vingespiss (-en) (s)	den ytterste delen av vingen
vinter (-en) (s)	kaldeste årstid i Norge (desember, januar, februar)
vinterhalvåret	det kaldeste halvåret i Norge
vintersøvn (-en) (s)	det å sove korte eller lengre perioder i vinterhalvåret
virveldyr (- et,) (s)	dyr som har ryggvirvel
virvelløse dyr:	dyr som ikke har ryggvirvel
virvelsøyle (-a/ -en) (s)	ryggsøyle
visdom (-en) (s)	klokskap
vitamin (-en) (s)	næring
vokse (-te, -t) (v)	bli større
værhard (adj.)	som har mye dårlig vær
vår (-en) (s)	årstid i Norge (mars, april, mai)
yngel (-en) (s)	fiskebarn
ytterst (adj.)	lengst ute, <i>motsatt: innerst</i>
ærfugl (-en) (s)	sjøfugl (tilhører familien andefugl)
ødelegge (-la, -lagt) (v)	gjøre sånn at noe går i stykker, blir ødelagt
økosystem (-et) (s)	samfunn av organismer som er avhengige av hverandre
ørret (-en) (s)	fisk, lever både i saltvann og ferskvann (tilhører laksefamilien)
øverst (adj.)	lengst oppe, <i>motsatt: nederst</i>
ål (-en) (s)	fisk som lever i ferskvann og saltvann (tilhører ordenen ålefisker)
årstid (-a/-en) (s)	del av året
åtsel (- et,) (s)	død dyrekropp, kadaver